

'Aan ons Zeeuwen is nooit iets gevraagd'

Kerncentrales Borssele

Op een voorlichtingsavond van de rijksoverheid over twee nieuwe kerncentrales in Borssele kwamen vooral tegenstanders af. 'Ik wil niet dat Zeeland het stokje overneemt van Groningen als energie-wingewest.'

PETER DE GRAAF

Bij de ingang van het zalencentrum in Heinkenszand, het dorp in de gemeente Borsele waar ook het gemeentehuis is gevestigd, wordt de toon van de informatieavond meteen gezet op een groot spandoek: 'Borssele 2 en 3, doch 't nie!' In de hal hangen soortgelijke, metersgrote doeken.

De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Infrastructuur en Waterstaat (I&W) organiseren woensdagavond de eerste informatieavond over het langer openhouden van de huidige kerncentrale en de mogelijke bouw van twee nieuwe kerncentrales bij het dorp Borssele, 10 kilometer verderop. Komende week volgen twee andere voorlichtingsavonden in Terneuzen en Vlissingen.

'Hier kunt u met ons in gesprek over leefbaarheid, veiligheid en andere vragen die u mogelijk heeft', zo luidt de uitnodiging. Maar een echt gesprek wordt het niet tussen de Haagse ambtenaren en de bijna honderd Zeeuwen die zijn komen opdagen. Want het leeuwendeel van de aanwezigen is tegenstander en vooral boos dat 'ons Zeeuwen nooit iets is gevraagd'.

'Minister Jetten schernt maar met draagvlak, draagvlak, draagvlak', zegt Frieda Kas van de Zeeuwse actiegroep Stroom naar de Toekomst. 'Maar de cruciale vraag of wij als Zeeuwse bevolking wel twee nieuwe kerncentrales erbij willen, is nooit gesteld. Deze informatieavond is een lachertje en alleen maar voor de bühne.'

Alleen links tegen

Toch komt het idee dat er in Zeeland voldoende draagvlak is voor nieuwe kerncentrales (in tegenstelling tot Groningen, waar de Eemshaven als mogelijke vestigingsplaats inmiddels is afgefallen), niet zomaar uit de lucht vallen. Liefst 13 van de 16 partijen die dit voorjaar meededen aan de Provinciale Statenverkiezingen zijn voorstander, de meeste weliswaar 'onder voorwaarden'. Alleen de combinatie PvdA-GroenLinks, SP en Partij voor de Dieren zijn verklaarde tegenstanders.

Ook een meerderheid in de gemeenteraad van Borsele zelf is 'vóór met voorwaarden', erkent CDA-raadslid Fabian Schenk. Toch pleit ook hij nog voor een gedegen 'draagvlakonderzoek' voordat onomkeerbare besluiten worden genomen. 'En er moeten geen koeltorens naast de kerncentrales komen, want dan is heel Zeeland tegen', is zijn waarschuwing aan Den Haag. 'Als dat gebeurt, dan moeten we ook als gemeenteraad van Borsele nog iets.'

Feitelijk hebben de provincie Zeeland en de gemeente Borsele (23 duizend inwoners in

15 dorpen) niets te zeggen over de komst van de kerncentrales. Want dat is formeel een rijksbesluit in het kader van het landsbelang, in dit geval de energievoorziening. Maar EZK-minister Rob Jetten heeft wel laten weten draagvlak onder de bevolking belangrijk te vinden.

Vlammend opiniestuk

'Van voldoende draagvlak wordt voetstoots uitgegaan: die Zeeuwen zullen twee extra kerncentrales wel weer stilletjes accepteren', meent Petra Luteijn. 'Dat draagvlak komt uit de politiek. Maar die vraag is óns nooit gesteld.'

De inwoner van Ellewoutsdijk ('8 kilometer van de kerncentrale') schreef eerder dit jaar een vlammend opiniestuk in de Provinciale Zeeuwse Courant dat veel reacties oproep. 'Als geboren Zeeuw heb ik er genoeg van', aldus Luteijn. 'Ik wil niet dat mijn omgeving de komende 15 jaar een bouwput wordt. Ik wil niet nog meer hoogspanningsmasten om stroom uit Borssele naar de Randstad te transporteren. Ik wil niet dat vele generaties na mij worden opgescheept met een groeiende berg kernafval.'

'Ik wil geen jodiumpillen meer in mijn keukenkast en ik wil niet meer leren wat de evacuatie routes zijn bij een kernramp. Ik wil niet dat Zeeland het stokje overneemt van Groningen als energie-wingewest en ik wil niet langer betalen voor de torenhoge kosten van kernenergie.'

'Politiek toneelspel'

Halverwege het eerste 'themagesprek' in zaal 1 (onderwerp: wat is kernenergie?) neemt Frits Otte, voorzitter van actiegroep Borssele tot de Kern, het woord. Hij dankt de ambtenaren voor hun presentaties. 'Maar onze vragen zijn nog steeds onbeantwoord gebleven', vervolgt hij. 'Moeten er dan koeltorens komen? Komen er nog meer hoogspanningsleidingen bij?'

Hij spreekt van 'een politiek toneelspel' en 'een stoomwals die op ons afkomt en onze leefomgeving plat zal walsen'. Otte vindt dat 'regisseur Jetten' met een nieuw script moet komen en verlaat uit protest de zaal, samen met de meeste andere tegenstanders. Ook in twee andere zalen wordt de informatiebijeenkomst zo min of meer gekaapt door actievoerders.

Voorstanders van extra kerncentrales zitten er ook in het zalencentrum, al zijn ze in de minderheid. Peter Vleugel uit Nieuwerkerk (op Schouwen-Duiveland) is zelfs hartstikke voor. Kernenergie is 'CO2-arm', onderstreept hij. Nieuwe kerncentrales zijn goed voor de werkgelegenheid, leefbaarheid en kennisontwikkeling in Zeeland. Ze kunnen een bijdrage leveren aan de strijd tegen leegloop en vergrijzing in de dorpen. En over de veiligheid maakt hij zich helemaal niet druk. 'Het is dat mijn achtertuin te klein is, anders had ik met een gerust hart gezegd: er mogen hier wel drie kerncentrales komen', beweert hij met een kwinkslag.

Slagschaduw

Jan Vermeule uit Borssele, die 385 meter van de kerncentrale woont, is 'principeel tegenstander van kernenergie'. Maar als dorpsbewoner vreest hij ook de landschappelijke gevolgen en de mogelijke plaatsing van 175 meter hoge koeltorens - want koeling met alleen Westerscheldewater kan een probleem worden vanwege de Natura2000-status van het gebied. 'Die joekels zetten het halve dorp in de slagschaduw',

zegt hij.

De meeste dorpsbewoners zijn van gereformeerden huize, gezagstrouw en brave 'meelopers'. Ze komen niet zo snel in verzet, vertelt Vermeule. Ze denken ook dat het geen zin heeft, omdat het 'toch allemaal al is beslist'.

Maar op één punt is het hele dorp volgens hem eensgezind: er mogen geen koeltorens komen. Vermeule: 'Als je de term 'koeltorens' laat vallen, begint echt iedereen te steigeren.'
